

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Poßítne solo lumine naturali mysterium Trinitatis cognosci.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

*Item exem-
pla variis
ostenduntur.*

creatis videmus, quamvis principium formale pro-
ductivum Verbi creati, sit intellectus, id tamen per
quod immediatè producitur, non est intellectio, sed
actio physica, quæ non est representativa ob-
jecti, ergo idem suo modo est in divinis. Sic etiam
in aliis, licet principium formale, seu quo ignis
producit calorem, sit calor, illud nihilominus, per
quod immediatè producitur calor, est actio, ut
constat.

III.
*Dua in Deo
sunt proces-
siones reales.*

Infero secundò, duas in Deo dari processiones
reales. Hæc illatio est fide certa, Joannis enim 8.
& 15. Filius à Patre, & Spiritus Sanctus à Patre
& Filio dicitur procedere. Eadem etiam veritas
in Concilio Niceno est definita. Et quidem de
processionibus passivis, res est extra controver-
siam, sicut enim Personæ ipsæ, Filius nimirum &
Spiritus Sanctus inter se realiter distinguuntur,
ita & processiones passivæ per quas producuntur,
utpote quæ cum iis realiter identificantur. Quid
autem dicendum sit de processionibus activis,
à quæstione illâ pendet, quo pacto scilicet spiratio
activa distinguatur à Paternitate & Filiatione,
cùm, ut habetur in Concilio Florentino in literis
unionis, Spiritus Sanctus à Patre & Filio procedat
tanquam ab unico principio, seu uno spiratore, de
quo dicitur infra.

IV.
*In divinis
duæ tantum
sunt proces-
siones.*

Infero tertio, duas tantum esse in Deo proces-
siones. Hoc etiam est de fide, per quam nobis
credendum proponitur esse tantum duas Personas
procedentes; ergo plures esse nequeunt quàm duæ
processiones, per quas scilicet procedant. Ratio
hujus optima est, quam assignat S. Thomas hic
q. 27. art. 5. Processiones quippe per illos actus
sunt, qui sunt proprii intellectualis naturæ; in natu-
rà autem intellectuali duæ tantum sunt facultates,
ad intra operativæ, intellectus scilicet &
voluntas, & duplex series actionum immanen-

*Ratio hujus
rei à Divo
Thomâ assi-
gnata.*

tium iis correspondentium; quam etiam rationem
ad hoc probandum afferunt passim Theologi;
Halenfis, D. Bonaventura, & alii.

Dices, hoc quidem argumento ostendi, non
posse dari in Deo plures processiones quàm duas,
specie distinctas; eo tamen non obstante viden-
tur plures dari posse, solo numero distinctæ, seu
plures ab intellectu, & plures à voluntate proce-
dentes. Negatur tamen sequela: fide enim cer-
tum est, non esse in Deo plures Patres, nec plu-
res Filios, nec plures amores procedentes; quic-
quid autem in hoc genere est possibile, defacto
datur, cùm hæc operationes sint necessaria. Va-
rias rei hujus affert rationes S. Thomas citatus.
Præcipua est, unaquaquequæ liquidem processio, ne-
cessaria cùm sit, agit quantum potest: ac proinde
intellectio producit terminum sibi adæquatum,
seu Verbum perfectissimum, per quod scilicet re-
presententur omnia, quæ Deus cognoscit.

V.
*Dari ne-
queunt in
Deo plures
processiones,
quàm dua,
etiam nu-
mero disti-
cta.*

*Optimus
D. Thomæ
discursus.*

VI.

Urgebis: hinc sequi non esse duas in Deo pro-
cessiones, sed unam tantum, hæc enim adæquata
esset virtuti infinite. Respondetur, per unam
processionem realem salvari non posse, quo pacto
sunt tres Personæ; impossibile enim est per unum
distinctivum, plures Personas distingui, cùm per
Processiones, proprietates distinctivæ Personarum
constituuntur. Deinde, si unica tantum sit
Processio, quo pacto verum erit unam processio-
nem esse generationem, aliam non esse: item qua
ratione una Processio erit ab unicâ tantum Per-
sonâ, alia à duabus, & id genus alia, quæ absque
duabus processionibus explicari omnino non pos-
sunt. Utraque ergo Processio est in proprio ge-
nere infinita, & habet terminum in suâ ratione
formali sibi adæquatum: necessarium tamen est ut
sint duæ, ob rationes proximè positas.

*Per unicam
processionem
salvare ne-
quit myste-
rium Trini-
tatis.*

*Ostenditur
plures esse
debere Pro-
cessiones,
quàm unâ.*

DISPUTATIO LI.

De Divinarum Personarum cognoscibilitate.

SECTIO PRIMA.

Positne solo lumine naturali Myste- rium Trinitatis cognosci.

I.
*Lumine na-
turali cog-
nosci nequit
mysterium
Trinitatis.*

DIVINARUM Personarum in unâ
numero naturâ, seu essentiâ Trini-
tatem non posse quemquam natura-
li lumine cognoscere, communis
est Theologorum sententia. Eam
tenet S. Thomas hic, q. 32. art. 1. ubi etiam idem
docet Cajetanus, Molina, & alii: Valentia 1. p.
Disp. 2. q. 6. p. 1. Suarez hic, lib. 1. de Trin.
cap. 11. Vasquez 1. p. d. 133. Idem ex antiquis do-
cet S. Bonaventura in 1. dist. 3. art. 1. q. 4. Sco-
tus quodl. 14. Halensis 1. p. q. 2. memb. 1. art. 3.
& alii.

II.
*Scriptura
& Patres
docent, non
posse Trini-
tatem natu-
raliter cog-
nosci.*

Hoc in primis docent ipsæ Sacræ Literæ: sic
Proverb. 30. v. 4. dicitur. Quod nomen est ejus, &
quod nomen Filii ejus, si nosci? In quæ verba sic scri-
bit S. Hieronymus: De Dei Patris, & Filii nomine
dicit, ejus mysterium secularis sapientia naturaliter
scire non potest, quamvis unum esse Deum intelligere po-
runt. R.P. Compromi Theol. Scholast. Tom. I.

test. Item Matth. 11. v. 27. dicit Christus: Ne-
mo novit Filium, nisi Pater, neque Patrem quis novit,
nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare. Capite
etiam 16. v. 17. Petro Christi divinitatem confi-
tenti, dicentique cum esse Filium Dei, respon-
det Christus: Beatus es Simon Bariona, quia caro,
& sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cae-
lis est. Circa quod Christi dictum varia in hanc
rem affert Divus Thomas in Catenâ, Sanctorum
Patrum dicta. Hormisda etiam Pontifex cap. 1.
Epistolæ ad Justinum Imperat: Secretum, inquit,
Trinitatis, neque ulla visibilium, vel invisibilium crea-
turarum potuit investigare natura. Denique, ut
alios omitam, S. Augustinus 15. de Trinitate,
cap. 6. Quis, inquit, disputandi modus, quem
tandem vis intelligendi, atque potentia, que vivacitas
rationis, que acies cogitationis ostenderet hoc unum,
quod dicitur, quod modo sit Trinitas. Alia Sancto-
rum Patrum testimonia videri poterunt apud au-
ctiores citatos.

*S. Hierony-
mus.*

S. Thomæ.

*Hormisda
Pontifex.*

*S. Augusti-
nus.*

III.

Ratio hujus rei optima est, quam affert San-
ctus Thomas hic q. 32. art. 1. Corp. Homo enim
(idem est de Angelo) per rationem naturalem
ad Dei cognitionem pervenire nequit, nisi per
creaturas

*Deus natu-
raliter non
cognoscitur,
nisi per crea-
turas, sicut
non nisi per
creaturas.*

creaturas, tanquam per effectus, creaturæ autem in Dei cognitionem non ducunt, ut Trinus est, sed ut unus; producuntur enim ab omnipotentia, quæ omnibus tribus Personis est communis.

IV. Quidam ex antiquis Philosophis mentionem faciunt Trinitatis.

Dices, ab antiquis Philosophis, fidei lumine destitutis, hujus mysterii non semel fieri mentionem, ergo naturali lumine potest dignosci: antecedens probatur, Plato enim in Epimenide ait esse in Deo *divinissimum Verbum*, per quod omnia fecit & ordinavit. Similia de Trinitate habent alii Philosophi, ut refert Clemens Alexan. Justinus Martyr, Cyrillus Alexandrinus, & alii. Inter quæ celebre est dictum illud Trismegisti in libro qui inscribitur Pimander, dialogo quarto: *Monas genuit Monadem, & in se suum reflexit ardorem.* Unde Augustinus Eugubinus libro primo de perenni Philosophiâ plurimos ex Philosophis refert, qui Trinitatem videntur agnovisse.

V. Vnde aliqui Trinitatis notitiam hausierunt Philosophi.

Respondetur, hos Philosophos, Trismegistum præcipuè & Platonem, aliquam habuisse Trinitatis notitiam, illam tamen, non ratione naturali acquisivisse, sed vel ex aliquâ veteris testamenti parte, quæ ad eorum venire manus poterat, hausisse; vel accepisse à Sybillis, quæ haud dubiè circa varia fidei mysteria, cælitus fuerunt illuminatæ; vel denique à majoribus traditam sibi habuisse; hoc enim mysterium primo parenti fuit revelatum, ejusque notitia ab eo ad posteros transmissa.

VI. Haberi nequit evidens naturalis notitia Trinitatis per speciem à Deo infusam.

Dico secundò: non solum per discursum ex vî nativâ intellectûs habitum, seu ex rebus naturalibus deductum, comparari non potest evidens cognitio Trinitatis, sed nec per speciem propriam naturalem à Deo homini vel Angelo infusam: ita Theologi passim contra Scotum in 4. dist. 49. q. 11. Ratio est, tum quia species propria rei, cum sit naturale illius instrumentum, ejusdem esse ordinis debet cum objecto: Deus autem ut trinus, objectum est planè supernaturale, ut per se videtur manifestum: ergo & propria illius species, supernaturalis sit oportet, & consequenter cognitio ab hac specie producta, erit similiter supernaturalis; ad actum quippe naturalem sufficit unum principium supernaturale, ut constat.

Species propria rei, esse debet ejusdem ordinis cum ipsa re.

VII. Omnis cognitio habitata per propriam speciem, est intuitiva.

Probatur secundò: Cognitio omnis, quæ habetur per propriam speciem, necessariò est immediata & intuitiva, videt enim objectum illud sicuti est, ergo cognitio Dei, quæ haberetur per propriam illius speciem, esset intuitiva, videret quippe cum sicuti est: hinc autem ulterius inferitur hujusmodi visionem Dei quidditativam naturalem implicare, foret namque, ut dixi, intuitiva, sicque creatura rationalis per visionem in entitate naturalem esset beata.

VIII. Sine revelatione, ne probabilis quidem haberi potest Trinitatis notitia.

Dico tertio: sine revelatione, non evidentem tantum, sed ne quidem probabilem posse quemquam acquirere Trinitatis notitiam. Ratio eadem est cum illâ, quam supra numero tertio adduxi: cum enim creatura rationalis non alio modo Deum cognoscat, quam ex creaturis, nullumque in rebus creatis sit vestigium, unde quis, vel probabiliter deducat, posse rem unam, aliam secum realiter identificatam producere, nullum etiam in creaturis esse potest tanti mysterii indicium. Imò, ut ait Suarez lib. 1. de Trin. cap. 11. num. 11. nemini, ex mero naturæ lumine, hoc vel per conjecturam aut suspensionem in mentem unquam venire potest, cum nullum in naturâ sit medium, vnde hæc suspicio seu apprehensio oriatur.

Nec apprehensio Trinitatis sine revelatione haberi potest.

IX.

Addo nihilominus, licet divinissimum hoc my-

sterium sit supra, non tamen esse contra rationem naturalem. Probatur, nam veritas veritati esse nequit contraria: ratio autem naturalis probare nihil potest, nisi veritatem: ergo nihil verum probare potest contrarium Trinitati; sic enim verum vero esset oppositum, quod implicat. Deinde Deus in operando non est contrarius sibi in existendo, ergo nihil efficere potest, unde per naturæ lumen probari queat eum non esse in Personis Trinum; sic enim Dei opera, ejus existentia essent opposita. Quo autem pacto Principium illud, *Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*, huic mysterio non obstat, dicitur postea.

Mysterium Trinitatis est supra, non contra rationem naturalem.

SECTIO SECUNDA.

De cognitione Trinitatis, quæ haberi potest per revelationem.

TANQUAM omnino certum tenendum est, posse hoc mysterium à Deo homini vel Angelo revelari, tum clarè in patriâ per visionem beatificam, tum in viâ per fidem, quâ, obscure quidem, verè tamen Trinitatem cognoscimus.

I. Mysterium Trinitatis potest à Deo revelari.

Quando ergo nonnulli ex Sanctis Patribus affirmant, per istiusmodi revelationem non produci in nobis mysterii hujus cognitionem; imò interdum asserunt, Deum in hac viâ à nobis ignorari potius, etiam si in eum credamus; quæ ratione loquitur S. Dionysius cap. 7. de divinis nominibus, & libro de mysticâ Theologiâ: Patres, inquam, dum hoc dicunt, solum volunt per revelationem non generari in nobis cognitionem Dei prout in se est. Unde sicut respectu existentia Dei dicuntur creaturæ non esse, ita respectu perfectissimæ illius revelationis, visionis, inquam, beatificæ, quæ habetur in patriâ, obscura hæc cognitio Dei, quæ habetur in viâ dici comparative potest nulla. De re autem constat, fidem de Deo verè cognitionem ejus aliquam in nobis generare; per eam namque judicamus Deum esse, & de variis illius attributis discurremus. Quare passim appellatur lumen fidei, ac per eam dicuntur hominum mentes illustrari, & 2. Pet. 1. v. 19. vocatur *lucerna lucens in caliginoso loco*: quæ omnia denotant cognitionem in nobis aliquam, etsi obscuram, per fidem produci.

II. Quo similia dicant Patres Deum in hac viâ à nobis non cognosci.

Fides in nobis generat Dei cognitionem.

Præcipua itaque difficultas est, utrum factâ sublimis hujus mysterii revelatione, possint humani ingenii viribus argumenta reperiri, quæ Trinitatis possibilitatem, & consequenter existentiam, demonstrent, & ad quoscunque infideles hac in parte convincendos sufficiant. Hoc in primis sentire videtur Richardus de S. Victore lib. 1. de Trin. cap. 4. & idem docere videtur Henricus Quodlib. 8. q. 14. & Quodlib. 12. q. 2. Omnium verò maxime id probare nititur Raymundus Lullius, qui in suis libris sæpè putat se evidenter Trinitatem demonstrare, ita ut, inquit, per illas demonstrationes Gentilis, & Paganus convincendus sit, si ad eas velit attendere, easque penetrare valeat. De quo proinde, ejusque demonstrationibus paulò hic fusiùs agendum.

III. Primum impossibile reuelatione demonstrari posse Trinitatem.

Quoniam docuerunt demonstrari posse Trinitatem.

Fuit itaque Raymundus Lullius natione Catalanus, vel ex insulâ Majoricâ, ut ait Bellarminus. Hic cum in juventute mercaturam aliquandiu exercuisset, literarum penitus ignarus, se in solitudinem recepit, ubi tum de divinis tñ humanis rebus

IV. Quædam circa Raymundum Lullium, ejusque scripta annotantur.